

Nařízení 882/2004 o úřední kontrole

Petr Vaculík

Bezpečnost potravin

Historické pozadí

- **2000** Bílá kniha o bezpečnosti potravin vydaná Evropskou komisí 12. ledna 2000
 - ↪ vytvoření Evropského úřadu pro bezpečnost potravin
 - ↪ nový právní přístup k potravinářské legislativě, včetně všech aspektů tj. od „výrobce ke spotřebiteli“ oblasti krmiv nevyjímaje
 - ↪ sledovatelnost potravin a krmiv skrze celý potravinový řetězec
 - ↪ zásada předběžné opatrnosti
 - ↪ účinné kontroly na vysoké úrovni ve všech členských státech včetně kontrolu dovozu
 - ↪ informovanost spotřebitele a transparentnost

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin

analýza rizika je označena jako klíčový princip zajištění bezpečnosti potravin

– cílem analýzy je riziko minimalizovat

Zahrnuje tři navzájem propojené prvky:

- 1) hodnocení rizika – proces, jehož cílem je riziko podrobně popsat.
- 2) řízení rizika – proces spočívající ve zvažování strategických možností
- 3) komunikace o riziku – proces spočívající ve výměně informací a stanovisek o riziku

Bezpečnost potravin a krmiv na evropské úrovni

Evropská komise

Direktorát ochrany zdraví a spotřebitele (DG SANCO)

- ↳ Evropský úřad pro bezpečnost krmiv
- ↳ Má za úkol dohlížet na aktuálnost evropské legislativy v oblasti bezpečnosti krmiv
- ↳ Řízení rizika a komunikace rizika

Poradní
služba

Výkonná složka

Evropský úřad bezpečnosti potravin (EFSA)

- ↳ Nezávislá vědecká rada
- ↳ Hodnocení rizika
- ↳ Komunikace rizika

Potravinový a veterinární úřad (FVO)

- ↳ Zajišťuje efektivní kontrolní systém
- ↳ Hodnotí shody s evropskými normami v rámci EU

Potravinový a veterinární úřad

- Je součástí DG SANCO se sídlem v Grange, Irsko
- Je odpovědný za kontrolu shody s evropskými právními předpisy v oblasti bezpečnosti potravin, zdraví zvířat a rostlin, úřední kontrol atd.
- Provádí mise do členských států, kandidátských a přidružených zemí, a třetích států
- Vydává State's report (také nazývané "Country profile"), Topic Report, Annual general report atd.

Nařízení Evropské komise a rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002
kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se
Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se
bezpečnosti potravin

- **Bezpečnost:** → Provozovatelé nesmějí uvádět na trh potraviny a krmiva, která jsou nebezpečná.
- **Odpovědnost:** → Výrobci jsou zodpovědní za bezpečnost potravin a krmiv, které vyrábějí, přepravují, skladují nebo prodávají.
- **Sledovatelnost:** → Výrobci by měl být schopen rychle identifikovat všechny dodavatele a příjemce.
- **Transparentnost:** → Výrobci by měli okamžitě informovat kompetentní úřady v případech, kdy mají důvod se myslet, že jejich potravina nebo krmivo není bezpečné
- **Mimořádná situace:** → Výrobci musí okamžitě stáhnout potraviny nebo krmiva z trhu, jestliže mají podezření, že nejsou bezpečné.
- **Prevence:** → Výrobci musí identifikovat a pravidelně přezkoumávat kritické body při zpracování a zajistit, že jsou prováděny kontroly na těchto bodech.
- **Spolupráce:** → Výrobci musí spolupracovat s kompetentními orgány při přijímání opatření k omezení rizika

Nařízení 882/2004

- ☞ Harmonizovaný rámec pro organizaci úředních kontrol v rámci
→ vysoká úroveň ochrany bezpečnosti potravin a krmiv v zemích Evropské Unie v

- ☞ Cílem úředních kontrol je zejména
 - předcházet rizikům, která přímo nebo prostřednictvím životního prostředí hrozí člověku a zvířatům, tato rizika odstraňovat nebo snižovat na přijatelnou úroveň;
 - zaručovat poctivé jednání v obchodu s krmivy a potravinami
 - chránit zájmy spotřebitelů, včetně označování krmiva potravin a jiných forem informování spotřebitelů.

- ☞ Toto nařízení se nevztahuje na úřední kontroly sloužící k ověření toho, zda jsou dodržována pravidla týkající se společné organizace trhů se zemědělskými produkty.

Nařízení (EK) č. 882/2004 Evropského parlamentu a rady z 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat

- Požadavky pro úřední kontrolu
- Školení kontrolních pracovníků
- Kontrolní postupy a metodiky
- Přenesení specifických kontrol
- Metody vzorkování a analýz
- Hraniční kontroly pro dovoz z třetích zemích
- Laboratoře a referenční laboratoře
- Kontrolní plány a zprávy
- Financování úředních kontrol
- Inspekce kontrolních úřadů členských zemí prováděná EK
- Opatření v případě nesouladu a sankce

Povinnosti členských států

☞ Členské státy zajistí, že úřední kontrola je prováděna

↳ pravidelně,

↳ na základě rizika,

↳ s přiměřenou četností.

přičemž vezmou v úvahu:

- Zjištěná rizika spojená se zvířaty, krmivy nebo potravinami, krmivářskými nebo potravinářskými podniky

- Dosavadní chování provozovatelů potravinářských a krmivářských podniků;

- Spolehlivost vlastních kontrol, které již byly provedeny;

- Všechny informace, které by mohly svědčit o nedodržení

☞ Úřední kontroly se provádějí až na výjimky bez ohlášení!!!

☞ Úřední kontroly se provádějí ve všech fázích výroby

☞ Členské státy pověří příslušné orgány výkonem úředních kontrol

☞ Členské státy mají za povinnost

↳ vytvářet víceleté vnitrostátní kontrolní plány.

☞ Členské státy mají za povinnost

↳ kontrolovat povinnosti výrobců.

Požadavky kladené na kompetentní orgány

- ☞ Odpovědné orgány zajistí, že
 - ↪ kontroly jsou přiměřené a účinné
 - ↪ pracovníci provádějící úřední kontroly nejsou v konfliktu zájmů,
 - ↪ jsou adekvátně vybaveni,
 - ↪ mají dostatečný počet kvalifikovaných a zkušených pracovníků,
 - ↪ kvalita jejich práce je hodnocena vnějším a vnitřním auditem.
- ☞ Kontrolní úřady musí používat vhodné metody v oblasti
 - ↪ vzorkování
 - ↪ a analýz.
- ☞ Kontrolní laboratoře musí být akreditovány a měli by být podporovány komunitárními a národními referenčními laboratořemi.

Interní X externí audity

Možnost přenesení **určitých** úkolů na jiné subjekty

Povinnost vypracovat zprávy o úředních kontrolách

Víceleté národní kontrolní plány (VNKP)

„S cílem zajistit účinné provádění čl. 17 odst. 2 nařízení (ES) č. 178/2002, pravidel týkajících se zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat a článku 45 tohoto nařízení připraví každý členský stát **jeden integrovaný víceletý vnitrostátní plán kontrol.**“ → Návod členským státům pro vytváření VNKP je dán rozhodnutím 2007/363/EG (OJ EU č. L 138 z 30.5.2007, str.24)

- **Oblasti, které musí být zahrnuty v VNKP:**

- bezpečnost potravin
- bezpečnost krmiv
- zdraví zvířat
- blahobyt zvířat
- ochrana rostlin

Činnosti v rámci úřední kontroly

Zkoumání kontrolních systémů v rámci podniků

Inspekce

- zařízení prvovýrobců, krmivářských a potravinářských podniků,
- surovin, složek, pomocných látek a dalších výrobků
- polotovarů,
- materiálů a předmětů určených pro styk s potravinami,
- prostředků a postupů pro čištění a údržbu a pesticidů
- označování, obchodní úpravy a reklamy;

Kontroly hygienických podmínek

Hodnocení postupů (např. HACCP, GAP, GHP atd.)

Zkoumání písemností

Všechny ostatní činnosti

Úřední kontroly při vstupu ze třetích zemích

Zahrnují systematickou kontrolu dokladů, namátkovou kontrolu totožnosti popř. fyzickou kontrolu

Možnost speciálního ošetření

Možnost zpětného odeslání zásilky

Souhlas s předvývozními kontrolami prováděnými třetími zeměmi

Spolupráce příslušných orgánů a celní služby

Poplatky

Možnost nikoliv povinnost (kromě inspekce jatek a dovozy - příloha IV a V) vybírat poplatky

MS zohlední při stanovení výše poplatku především:

- typ dotyčného podniku a odpovídající rizikové faktory,
- zájmy podniků s nízkým objemem výroby,
- tradiční metody výroby, zpracování a distribuce,
- potřeby podniků umístěných v regionech se zvláštními

Národní referenční laboratoře Společenství

NRL Společenství pro krmiva a potraviny a pro zdraví zvířat především:

- Poskytují údaje o analytických metodách
- Koordinují používání metod
- Aktivně se podílejí na diagnostice
- Školí ostatní referenční laboratoře
- Poskytují vědeckou a technickou podporu Komisi

Národní referenční laboratoře

- spolupracují v oblasti své působnosti s referenční laboratoří Společenství;
- koordinují v oblasti své úřední působnosti činnost úředních laboratoří zodpovědných za analýzu vzorků
- organizují podle potřeby srovnávací zkoušky
- zajišťují předávání informací
- poskytují příslušnému orgánu vědeckou a technickou pomoc

Kontroly Společenství v členských státech

Obecné X zvláštní audity

Obecné - ověření zda úřední kontroly v MS probíhají v souladu s MNP a evropskou legislativou

Zvláštní :

- prověřit provádění víceletého vnitrostátního plánu kontrol, právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a předpisů týkajících se zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat a mohou podle potřeby zahrnovat inspekce na místě u úředních služeb a inspekce zařízení souvisejících s odvětvím, v němž je prováděn audit;
- prověřit fungování a organizaci příslušných orgánů;
- provést šetření závažných nebo opakujících se problémů
- provést šetření mimořádných situací, nově vznikajících
- problémů nebo nového vývoje v MS

Kontroly Společenství ve třetích zemích

Kontroluje se především

- právní předpisy třetí země;
- organizaci příslušných orgánů dotyčné třetí země, jejich pravomoci a nezávislost,
- školení pracovníků v provádění úředních kontrol,
- prostředky, včetně diagnostických zařízení, které mají příslušné orgány k dispozici;
- existenci a fungování dokumentovaných kontrolních
- postupů a systémů kontrol založených na prioritách;
- rozsah a provádění úředních kontrol dovozu zvířat, rostlin a produktů živočišného a rostlinného původu;
- ujištění, která může třetí země poskytnout, pokud jde o soulad nebo rovnocennost s požadavky Společenství.

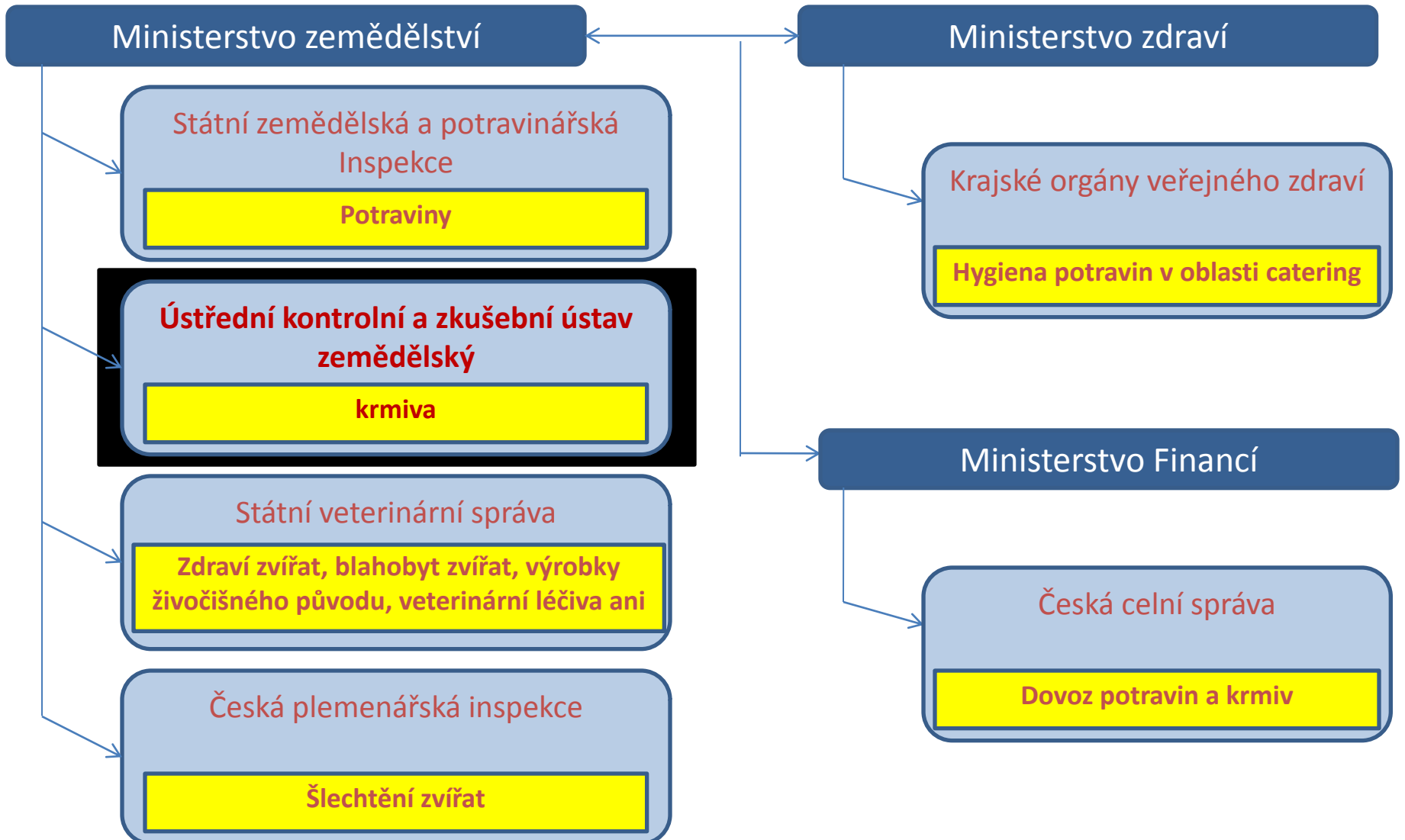
Vnitrostátní donucovací opatření

- uložení sanitárních postupů nebo jiných opatření,
- omezení nebo zákaz uvádění krmiv, potravin nebo zvířat na trh a omezení nebo zákaz jejich dovozu nebo vývozu;
- monitorování nebo v případě potřeby nařízení zpětného převzetí krmiv nebo potravin, jejich stažení a/nebo zničení;
- povolení použít krmiva nebo potraviny pro jiné účely, nebyly původně určeny;
- pozastavení provozu nebo uzavření celého dotyčného podniku nebo jeho části na přiměřenou dobu;
- pozastavení nebo odnětí schválení zařízení;
- opatření uvedená v článku 19 (např. zničení nebo stažení), pokud jde o zásilky ze třetích zemí;
- jakákoli jiná opatření, která příslušný orgán považuje za vhodné

Novela nařízení 882/2004

- Je součástí širšího balíku legislativních změn (zjednodušení) v oblasti bezpečnosti potravin
- Nově budou se bude toto nařízení vztahovat i na přípravky na ochranu rostlin, zdraví rostlin a rozmnožovací materiál rostlin včetně rozmnožovacího materiálu lesních dřevin, osivo a sadbu, atd..
- Určitá ustanovení se vztahují i na jiné činnosti (např. monitoring)
- Ustanovuje nové referenční laboratoře
- Změny ve financování úředních kontrol!!!
- Zavádí integrovanou kontrolu dovozu ze třetích zemích

Kompetentní orgány v České republice

Úřední kontrola v ČR

Úřední kontrola potravin v ČR doplňuje systém kontroly v EU :

- ✓ kontrola tuzemské produkce
- ✓ kontrola dovoзовých potravin (vstupují na trh EU prostřednictvím ČR)
 - plánované kontroly (podle komodit a subjektů)
 - mimořádné kontroly
 - monitoring

Úřední kontrola (instituce státního dozoru - inspektoři) :

- ✓ Inspekce
- ✓ Audity
- ✓ Ověřování
- ✓ Odběry vzorků

Zjišťuje soulad výrobků, zařízení, postupů, hygieny, HACCP a dokumentů s požadavky právních předpisů.

Úřední kontrola zahrnuje :

- ❖ Kontrolní systémy zavedené PPP – hodnocení a funkčnost SHP, SVP, HACCP, BRC, IFS, ISO ...
- ❖ Inspekci :
 - výrobních prostor (okolí), vybavení, zařízení, dopravních prostředků
 - surovin, polotovarů, výrobků